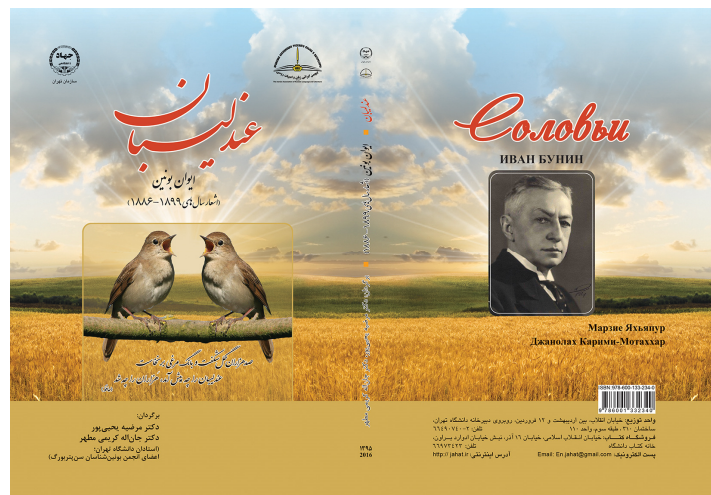

انتشار ترجمه اشعار ایوان بونین

کتاب «عندلیبان» ترجمه خانم دکتر مرضیه یحیی پور و آقای دکتر جان‌اله کریمی‌مطهر (استادان دانشگاه تهران و اعضای انجمن بونین‌شناسان سن پترزبورگ) توسط جهاد دانشگاهی تهران و انجمن ایرانی زبان و ادبیات روسی چاپ و به بازار آمد. کتاب شامل ترجمه هفتاد و دو شعر از بونین است که از سال ۱۸۸۶ تا پایان ۱۸۹۹ سروده شدند. در ادامه توجه علاقه‌مندان به ادبیات روسی را به پیشگفتار کتاب و فهرست اشعار جلب می‌کنیم:

«آن چنان که بونین طبیعت را دوست دارد، کمتر کسی قادر است آن را دوست داشته باشد.»

آلکساندر بلوک

بزرگ شدن در طبیعت و توجه به جزئی‌ترین عناصر آن نه تنها از عنفوان جوانی، بلکه از کودکی در ذهن ایوان بونین (۱۸۷۰-۱۹۵۳) شاعر سدهٔ سیمین ادبیات روسیه چنان نقش بست و پرورش یافت که به یقین باید گفت کمتر کسی تا این میزان ماهرانه توانست طبیعت را با اندیشه و قلم خویش توصیف نماید. از سوره‌های عمدهٔ اشعار اولیهٔ ایوان بونین، طبیعت است. کمتر اثری می‌توان از او یافت که در آن شاعر گریزی به طبیعت نرزد باشد. بونین در اشعارش همانند نقاشی ماهر، طبیعت را به زیبایی ترسیم می‌کند. او نیز مانند پیر راهبر خویش، لف نیکالایویچ تالستوی، معتقد بود، تنها انس با طبیعت به زندگی انسان شادی می‌بخشد. از لذات زندگی او، پرسه‌زدن در طبیعت و چشم دوختن به کلهکشان پرستاره بود که در اشعار او مانند «شب ستاره‌باران»، «آن ستارهٔ رقصان...» درخشش و رقص ستاره‌ها را توصیف کرده است. مکان شکل‌گیری این سروده‌ها جایی جز روستایی که شاعر کودکی خود را در آن سپری کرده نیست. همان جایی که عشق به طبیعت در وجودش متبلور شد.

واژه‌های روسی برای توصیف طبیعت و جزئیات آن به سان اقیانوس بی‌کرانی‌ست که در آثار شاعر به چشم می‌خورند. طبیعت نه تنها در اشعار وی، بلکه در رمان‌ها، داستان‌ها و قصه‌هایش نیز در اوج قرار دارد. او از بوی عسل، رایحهٔ گل‌ها، علف‌ها و گندم‌زارها، همچنین سماع هستی همچون خش‌خش برگ درختان، آوای پرندگان، نوای رود، دریا، کوه، دره، دشت، روستا... در آثارش سخن گفته است. بی‌دلیل نیست که به تأسی از سعدی شیرازی در داستان

«سایه پرنده/ سایه هما» با استفاده از کلام سعدی انسان را دعوت به گوش جان سپردن به سماع هستی می‌کند که برگرفته از ابیات زیر بوستان سعدی است:

ولیکن چه بیند در آئینه کور؟	جهان پر سماعت و مستی و شور
که چو نَش به رقص اندر آرد طَرَب	نبینی شتر بر نوای عرب
اگر آدمی را نباشد، خرسست	شتر را چو شور و طرب در سرست

(بوستان سعدی، باب سوم: در عشق و مستی و شور، حکایت ۱۵)

البته علت آن‌همه توجه به جهان اطراف در این بیت بونین به‌درستی آمده است:

Ищу я в этом мире сочетанья

Прекрасного и вечного... (Иван Бунин)

می‌جویم من در این دنیا یگانگی
جمال و ابدیت را... (ایوان بونین)

شاعر پس از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷، از مهاجرت اجباری خود که به سال ۱۹۲۰ حادث شد چنین یاد می‌کند: «اما در فوریه ۱۹۲۰ جام ناگفته‌های عذاب‌های درونی را تا آخر نوشیدم و مهاجرت کردم...». اما جام ذهن او که سرشار از خاطرات، رایحه و نقش‌ونگار طبیعت روسیه بود، در مهاجرت همیشه وی را همراهی می‌کرده است. بونین در مهاجرت درباره روسیه و طبیعتش بیشتر نوشت. بونین نویسنده یادها و خاطره‌هاست. او با بوییدن مکرر سیب آنتونفکا (سیب سبز و ترش که در زبان روسی به این نام مشهور است) که در کشوی میز خود جای داده بود، توانست خاطرات گذشته را در داستان «سیب‌های آنتونفکا» (۱۹۰۰) قلم‌زنی کند...

-*-*-**-

در ایران نخستین کتاب منسجم و جامع درباره ایوان بونین با عنوان «ایوان بونین و مشرق‌زمین» شامل ۳۱ شعر و دو داستان با ترجمه و تحلیل بود که در سال ۱۳۸۶ در انتشارات دانشگاه تهران به چاپ رسید و در آن به زندگی و اندیشه‌های شاعر پرداخته شد و موضوع بیشتر اشعار و داستان‌ها درباره فرهنگ ایرانی- شرقی و مضامین اسلامی است. همان کتاب با ویرایش و افزوده‌ها در انتشارات دانشگاه تهران در سال ۱۳۹۴ با ۱۸ شعر جدید (مجموعاً ۴۹ شعر) و بخش‌هایی از داستان‌های **پرنده‌گان آسمانی** و **مادر تعمیدی** به چاپ دوم رسید. از سال ۱۳۸۳ تاکنون، در مجموع صدوبیست شعر از بونین توسط مترجمان این کتاب ترجمه شده است.

درست ترجمه کردن اشعار بونین نیاز به دانستن زندگی او و باورهایش دارد تا شاید بتوان مفهوم آنچه را که شاعر در اشعار خویش آورده به‌درستی به خواننده منتقل کرد. بنابراین بیگانه بودن با او و دیدگاهش درباره جهان هستی و تنها از روی تفنن دست به ترجمه اشعار وی زدن، چندان شایسته شاعری چون او نیست.

کتاب حاضر شامل ترجمه هفتاد و دو شعر از بونین است که از سال ۱۸۸۶ تا پایان ۱۸۹۹ سروده شدند و مربوط به دورانی است که طبیعت فکر این شاعر جوان را سخت به خود مشغول کرده بود، طبیعتی که منبع الهام اشعار و دیگر آثار وی بود.

تلاش مترجمان بر آن بود تا ترجمه فارسی هر مصرع مقابل روسی آن نوشته شود، مگر در مواردی که به دلیل نامفهوم بودن ترجمه آن برای خواننده، چاره‌ای جز جابجایی واژگان و مصرع‌ها نداشتند.»

فهرست اشعار به ترتیب الفبای روسی

1	Беру твою руку и долго смотрю на неё (1898)
2	Бушует поляя вода (1892)
3	В костёле (1889)
4	В окошко из тёмной каюты (1896)
5	В поезде (1893)
6	В полночь выхожу один из дома (1888)
7	В пустынной вышине (1898)
8	В степи (1889)
9	В стороне далёкой от родного края (1893)
10	В туче, солнце заступающей (1891)
11	Всё лес и лес. А день темнеет (1899)
12	Высоко полный месяц стоит... (1887)
13	Вьётся путь в снегах, в степи широкой. (1897)
14	Гаснет вечер, даль синеег. (1892)
15	Далеко за морем (1889)
16	Деревенский нищий (1886)
17	Долог был во мраке ночи (1895)
18	Если б только можно было (1894)
19	Ещё от дома на дворе (1892)
20	За рекой луга зазеленели (1893)
21	Затишье (1887)
22	Звёздная ночь (1886)
23	Зеленоватый свет пустынной лунной ночи (1899)
24	И вот опять уж по зарям (1898)
25	...И снилося мне, что осенней порой (1893)
26	Как всё вокруг сурово, снежно (1888)
27	Как дымкой даль полей закрыв на полчаса (1889)
28	Как печально, как скоро померкла (1886—1889)
29	Как светла, как нарядна весна! (1899)
30	Кипарисы (1896)
31	(1894) Ковыль
32	Когда на тёмный город сходит (1895)
33	Костёр (1895)
34	Листья падают в саду... (1898)
35	Мать (1893)
36	Метель (1887—1895)
37	Могилы, ветряки, дороги и курганы (1894)
38	На дальнем севере (1898)
39	На Днепре (1896)
40	На поднебесном утёсе, где бури (1889)
41	На просёлке (1895)
42	На хуторе (1897)
43	Нагая степь пустыней веет... (1894)
44	Не видно птиц. Покорно чахнет (1889)
45	Неуловимый свет разлился над землёю (1894)
46	Ночь идёт — и темнеет (1893)
47	Ночь и даль седая (1896)
48	Ночь наступила, день угас (1895)
49	Нынче ночью кто-то долго пел (1899)
50	Один встречаю я дни радостной недели (1889)
51	Отчего ты печально, вечернее небо? (1897)
52	Плеяды (1898)
53	Под орган душа тоскует (1889)
54	Подражание Пушкину (1890)
55	Поздний час. Корабль и тих и тёмен (1895)
56	Поздно, склонилась луна (1898)
57	Помню — долгий зимний вечер (1887)

58	Поэт (1886)
59	При свете звёзд померкших глаз сиянье (1898)
60	Пустыня, грусть в степных просторах (1888)
61	Родина (1896)
62	Седое небо надо мной (1889)
63	Северное море (1897)
64	Скачет пристяжная, снегом обдаёт... (1897)
65	Соловьи (1892)
66	Таинственно шумит лесная тишина (1898)
67	Ту звезду, что качалась в тёмной воде (1891)
68	Христос воскрес! Опять с зарёю (1896)
69	Цыганка (1889)
70	Что в том, что где-то, на далёком (1895)
71	Шире, грудь, распахнись для принятия (1886)
72	Я к ней вошёл в полночный час (1898)